

Izhaja — izvenredni ponedeljek — vsak dan jutraj. — Uredništvo: ulica
Franciška Asiškega štev. 20, I. nadstropje. — Dopolni naj se pošiljajo ure-
ništvu. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo.
Izdajatelj in odgovorni urednik Štefan Godina. — Lastnik konsorcij li-
Edinosti. — Tisk tiskarne Edinost. — Naročnina znaša na mesec L 6.—, po-
leta L 32.— in celo leto L 60.—. — Telefon uredništva in uprave štev. 11-57.

Splošna stavka dokončana

V četrtek, dne 2. t. m. se je vršil v Trstu iz-
redni sestanek zastopnikov socijalističnih po-
litičnih organizacij na zasedenem ozemlju, De-
lavsko zbornico in Zvezo mladih socijalistov,
na katerem se je sklenilo razširiti stavko v
Furlaniji tudi na ostalo zasedeno ozemlje. Ki
na bi trajala tako dolgo, dokler se ne bodo
izpolnile zahteve, ki so bile formulirane v tu-
kajšnjem »Lavoratore« tako-le: 1. Proč z voj-
nim sodiščem; 2. proč z vojaškimi naredbami;
3. proč z razrednimi obsodbami; 4. svoboda
političnim obsojencem; 5. odprava vse vojne
opreme; 6. izvršitev občinskih volitev in 7.
vzpostavitev svobode sestajanja in manife-
stacij.

Tako je bila proglašena minuli petek jutraj
splošna stavka, katere namen je bil, kakor je
javil »Lavoratore«, napraviti enkrat za vselej
konec neznesnim razmeram v zasedenem
ozemlju, kjer je nasilje stopilo na mesto toliko
obljubljenе svobode.

Kar smo mi primorski Jugoslovenci doživeli
od premirja, em, je tako strašno, da se ne bo
moglo pozabiti nikdar, in to vse besede, ki
smo jih v protest proti takim razmeram napi-
sali in izrekli, preslabo, da bi mogle izraziti
vse naše ogorčenje. Naše najsvetjše in naj-
plemenitejše pravice so se poptele, naši
ljudje so se po nedolžnem zapirali in preganjali,
naši demovi in naša last so se uničevali in po-
žigali pred očmi oblasti, naš obdobj kot na-
roda in ljudi, naše kulturno, narodno življenje
in življenje sploh se je ogrožalo in se še ogroža,
ne da bi mi mogli najti zaščite ne pri me-
ročajnih oblastih, ne drugod. Naše posredovanje,
protestiranje je bilo zastoj. Stisnili smo zobe
in trpeli, trpeli kakor trpi narod, ki je ku-
turno in politično zrel in ki se zaveda svojih
poptežanih pravic. S tem smo zakrčili tako
postopanje z nami? S tem, da smo vedno in
ob vsaki priliki nastopali za mirno sožitje
med obema narodoma, katerima je usojeno,
da prebivata eden ob drugem in eden med
drugim na zasedenem ozemlju, ne kratač
prijateljskega razmerja, ki je dan po iz-
bruhu stavke. Delo je počivalo, toda posamezni
podjetniki in trgovci so bili prisiljeni od
»fašistov«, ki so prišli v spremstvu vojakov k njim,
da sprejmejo »krumirje« na delo. Smeti iz hiš
so odvažali tudi ti, tako najeti delavci pod vo-
jaško stražo. Hujši izgredi so se ponovili zve-
čer. Okoli 23 je bil brutalno napaden na Borz-
nem trgu od nekaj 40 »fašistov«, vojakov in
častnikov glavni urednik »Lavoratore« Pas-
sigli, kateri se je vsled močnega udarca s pa-
lico po glavi zgrudil krvav na tla. Nesrečnika
bi bili gotovo umorili, da niso še pravočasno
prihiteli redarji, ki so ga rešili in dali odpeljati
na rešilno postajo. Passigli je — kakor se nam
zgodila — izven nevnanosti, čeravno je
precej težko ranjen.

Torek, peti dan splošne stavke, se ni veliko
razlikoval od prejšnjih dni. Delo je v splošnem
počivalo. V pristanišču je prišlo že jutraj do
»popadov med stavkajočimi delavci in od fa-
šistov najetiimi »mornarji«. Ki so hoteli odpo-
tovati s parnikom »Tirolo«. Posredovalo je
redarstvo, toda parnik vendar ni odplul, ker
ni bilo strokovnega osebja. Ladja »Dori« je
odplula proti Kopru z našim mostvom. Okoli
18 je prišlo v starem mestu do »popadov med
skupino Sentjakobčanov in fašisti, oziroma re-
darji. Redarji so streljali, toda ranjena je bila
samo ena oseba.

Ze popoldne so se vršila na civilnem komi-
sariatu pogajanja med zastopniki stavkovnega
vodstva in Delavsko zbornico na eni in gene-
ralnim civilnim komisarjem kom. Mosconijem
na drugi strani. Zvečer je objavil »Vestnik
stavkovnega vodstva« vest, da je sklenil pro-
glasiti za v sredo ob 8 splošno stavko za do-
končano, in sicer vsled dejstva, da je minister
Fera uradno sporočil poslancema Lazzariu in
Morgariju vladne namene, da je podal gene-
ralni civilni komisar kom. Mosconi iste izjave,
in pripoznavajoč, da so vladni ukrepi taki, da
bi njihova izvršitev zadovoljila maso (splošno
amnestija, odprava vojaških naredb in vo-
jnega sodišča). Razen tega so se obvezali
splošna delovna zveza, socijalistična stranka
in osrednji odbor železničarskega sindikata,
da bodo z vsemi sredstvi branili zahteve pro-
letarijata v zasedenem ozemlju. Kar se tiče
poskodb v Delavski zbornici je izjavil kom.
Mosconi, da kdor je stvar zagrešil, bo plačal.

Takoj po pogajanjih je bilo objavljeno uradno
poročilo, v katerem je generalni civilni komi-
sar povedal, da je v pogajanjih s socijalisti-
čnimi zastopniki potrdil smer dosedanje politike.
Krvavi dogodki pri Sv.
Jakobu
2 mrtva, 26 ranjenih
Za večer ob 16 je bil napovedan pogreb
žrtve zadnjih izredov pokopnega Foreggiani-
ja. V ulici Santa Chiara se je priključila po-
grebu ogromna množica ljudi. Ko je sprevod

prisel v bližino ulice Scuole nuove, je skočilo
iz bližnjega vrta nekoliko civilistov, ki so se
zagnali prot sprevodu in začeli izživati. Prišlo
je najprej do hudega prerekanja med izživci
in ogroženimi udeleženci sprevoda, in nato
tudi do dejanskega spopada. Začelo je leteti
kamenje na vse strani in vrste spremljevalcev
pokojnika na njegovi zadnji poti so vzvalovele.
Z veliko muko se je vendar vpostavlil red in
sprevod je krenil dalje. Toda komaj je prišel
do Godinove lekarnе, se je zopet zagnala proti
sprevodu skupina izživcev, a istočasno je
padlo v ulici Sv. Marka — baje iz poslopja
»Lega Nazionale« — nekoliko strelcev, katerim
je sledil tresk bombe. Takoj nato je začelo
streljati redarstvo, ki je bilo v številnih od-
delkih zasedlo ves Sv. Jakob. Množica, ki je
spremljala pokojnika, se je preplašeno razbe-
žala na vse strani, a medtem so prihajali avto-
mobili z vedno novimi ojačenji in streljanje ni
bilo ne konca ne kraja. Redarstvo in vojaštvo
je streljalo v vseh smereh. Če se je kdo pri-
kazal na oknu, so streljali proti oknu, če je
kdo odprl hišna vrata, so streljali proti vratom.
Bili so hiši groze. Matere so obupno jokale
za otroci, žene za možmi, ranjenci so klicali na
pomoč... Ves Sv. Jakob je bil zaseden po
vojaštvo, ki ne pusti nikogar skozi kordone.
Iz mesta so pomoči odhajali vedno novi vojaški
oddelki proti Sv. Jakobu. V mestu je vzbudilo

neprekldno streljanje, ki se je slišalo, velikan-
sko razburjenje, ki se je pogojevalo še pozno v
noči. Pri pokopališču je prišlo tudi do spo-
pada, ki pa ni imel hujših posledic. Kolikor je
doslej znano, je bilo tekom nocojsnje bitke
pri Sv. Jakobu 26 oseb več ali manj težko
ranjenih in dve mrtvi (neki redar in neki po-
licijski agent v civilu). Doslej smo mogli doznati
za ta-le imena: Gustin Hermenegild, ustrelen
v nogo; Alojzij Miracoli, ranjen v desno ko-
leno; Ivan Steier, ranjen v levo rebro; Argin
Secco, ranjen v obraz; Josip Mlak, ranjen na
čelo; Marcel Prelak, ustrelen v desno nogo;
Ivan Berne, ustrelen v levo nogo; Humbert
Fontana, ranjen v trebuh; Josip Vassel, ranjen
v levo nogo; Gvido Zalednik, ranjen v trebuh;
Rudolf Verk, ranjen v desno nogo; Baum-
schweiger Franc, ranjen v levo nogo; Ivan
Mussini, ranjen v desno nogo; Sergij Košak,
ranjen v levo ramo; poročnik Dominik Luc-
chetti, ranjen v levo nogo; policijski agent
Vincenc Schiavon, ranjen v levo rebro. Vsi ti
ranjenci se nahajajo v mestni bolnišnici.
Medtem ko pišemo te vrstice, prihajajo
ljudje v naše uredništvo povpraševati, ali ne
vemo kaj o njihovi znanosti ali sorodnikih,
ki so se udeležili pogreba, a se niso še vrnili.
Sedeč po tem, je bilo brzokone ranjenih še več
oseb, nego se misli. Po mestnih ulicah je vse
živo.

Proglasitev 24-urne protestne stavke

V znak protesta zaradi včerajšnjih dogodkov pri Sv.
Jakobu je bila proglašena splošna stavka od danes opol-
noči do drevi opolnoči. Stavkajo tudi vsi železničarji za-
sedenega ozemlja. Parniki, ki se nahajajo v luki, bodo
odpluli šele jutri.

Vesnit o notranjem in zunanem političnem položaju Jugoslavije

BELGRAD, 5. Na tonkovni seji Narodnega
predstavnštva je ministrski predsednik Vesnit
prečital sledečo

deklaracijo vlade.

Gospod Niti po svoj strankarski in osebni
sestavi, niti po svojih političnih težnjah se
vlada, ki se Vam danes predstavlja, ne razli-
kuje od prejšnje, da bi bilo potrebno stopiti
pred začasno Narodno predstavništvo s kako
novo izjavo. Mi ostanjamo torej na onem, kar
smo tukaj izjavili 26. maja t. l., to je, da sma-
tramo za glavno nalogo čim skorajšnje, po-
polnoma svobodne, z ničemer preprečene vo-
litve za ustavotvorno skupščino ter predlo-
žitev ustave za našo kraljevino.

Vzroki poslednje krize.

Smatram pa vendar za svojo dolžnost, da
Vam v nekoliko besedah razložim vzroke po-
slednje krize ter da Vam istočasno
objavim način, po katerem so se ti vzroki od-
stranili, kakor upam, v toliki meri, da bomo
brez stalnih resnih težkoč mogli izvršiti nalo-
go, ki smo jo prešli od krone in pri kateri
računam na Vaše iskreno sodelovanje.

Ena izmed velikih težkoč, s katerimi se je
imela boriti prejšnja vlada, kakor tudi one, ki
so bile pred njo, je bila v uređitvi agrarnih
odnošajev v naši državi. »Jaz želim«, — je re-
kel kraljevič-regent v svoji proklamaciji dne
24. decembra 1918. — »da se odpravijo kmet-
stvo in veleposelstva s tem, da se poljedelska
zemlja razdeli med siromahne poljedelce in
plača odškodnina dosedanjim njenim lastni-
kom. Naj bo vsak Srb, Hrvat in Slovenec na
svoji zemlji gospodar, da morejo biti in da
odo v svobodni naši državi samo svobodni
lastniki zemlje. Zato sem pozval svojo vlado,
da takoj ustvari komisijo, ki naj bi pripravila
rešitev agrarnega vprašanja ter seljake in
kmete pozvala, da z zaupanjem v mojo kra-
jevsko besedo mirno pričakujejo, da jim naša
država zakonitim potom podeli zemljo, ki bo
v bodoče samo božja in njihova, kakor je že
to od nekdaj v Srbiji«. Sestavljena z name-
nom, izvršiti določeno nalogo ter z ozirom na
njen lastni značaj, je odločila začasna narodna
vlada, da prične s svojim delom v tem vpra-
šanju na podlagi, ki se poudarja v tej pro-
klamaciji, dokler se to zakonodajnim potom
definitivno ne reši. Na ta način bo vlada poleg
ostalega popolnoma izpolnjevala obljubo, ki
jih je dala krona, tudi prejšnje vlade našim
državljanom, ki so pri tej reformi prizade-
li, oziroma zainteresirani. Izpolnjujejo to vladar-
sko, svečano dano besedo je bilo vladi pri tej
prilici na tem, da izjavi, da v njenih očeh
agrarno vprašanje ni versko, nego socijalno in
gospodarsko in da bodo v njem, kakor tudi v
drugem vprašanju našli naši državljani brez
razlike vere enako postopanje in varstvo.

Za sporazumno delo.

Pri uređitvi naše domovine je veliko težkih
in resnih poslov. Za njihovo uspešno izvrše-
vanje je treba mnogo poštovanosti in paz-
ljivosti. Za uspeh je prvi in najvažnejši pogoj
na skupnem in medsebojnem zaupanju osno-
vano sodelovanje. Treba je resnega dela in
medsebojnega popuščanja. Mi smo se spora-
zumeli v vseh vprašanjih, glede katerih ima
delovati sedanja vlada bodisi sama, bodisi s
sodelovanjem začasnega Narodnega predstavn-
štva. Po vzgledu državne, se bodo morale
sestaviti, v kolikor se to ni storjeno, spora-
zumno tudi pokrajinske vlade, od katerih prič-
kujemo in zahtevamo, da delajo v duhu po-
miljivosti, in sicer manj z vidika strankarskih,
kakor pa splošnih pokrajinskih in preko njih
državnih in narodnih interesov.

Proti prevratnim elementom.

Kakor drugod, tako je tudi v naši deželi za-
pustilo ogromno vojni gibanje neredne raz-
mere, za katere je potrebno v svrhu ureditve
mnogo časa potrpežljiva in previdnega dela.
V vojni so se nedvomno ojačili tudi govori
proti državni nagoni, proti katerim se mora
boriti vsaka vlada, ki se zaveda svojih dol-
žnosti. Za to delo vam za sedaj ne moremo po-
dati obširnejšega programa. Moremo pa vam
sedaj reči le toliko, da bomo morali računati
tudi nadalje s temi ljudmi v naši deželi in v
zvezi s tem gibanjem, ki je nastalo z ničemer
upravičeno dragino. Prisiljeni, da hitro izvrše-
mo svojo glavno nalogo, bomo v kratkem
zahtevali, pooblastila za pravomočne uređbe,
katere bomo smatrali koristne za državne
potrebe.

Poljsko-ruska vojna.

Od kar se je naš parlament sestal zadnjič, so
se v mednarodnem življenju dogodili važni do-
godki, ki niso mogli ostati brez vpliva na in-
terese naše domovine. Poljsko-ruski spor je
povzročil veliko skrb evropski diplomaciji,
ki se je morala z njim resno baviti. Mi smo
mogli samo obžalovati to brezcljino prelivanje
krvi dveh bratskih narodov. In naravno, ostali
smo nevtralni v tej borbi.

Jadransko vprašanje.

Pri tej prilici je stopilo tudi jadransko vpra-
šanje, ki nas interesira v največji meri, za ta
čas v drugo vrsto. Vendar pa vlada, dasi je
bila v ostavki, ni zamudila nobenega trenutka,
da bi ne posvečala temu vprašanju svoje skrb-
i ter se trudila pri naših zaveznikih in prijate-
lih za njegovo čim prejšnjo rešitev. Bila je pri-
siljena storiti to tudi čim prej, ker so nemili
dogodki, ki so se zgodili v drugih mestih v po-
slednjem času v Splitu, Zadru, na Reki, v
Trstu in o katerih se je v tej zbornici že go-
vorilo, najhujši dokaz nemožnega stanja,
ki je ustvarjeno s primerjanjem z bivšo Avstro-
ogrsko, kakor tudi s posebnimi avanturami
D'Annunzia in njegovih sodelovalcev. Zaradi
teh nemilih in težkih dogodkov, njihovih kriv-
cev in reparacij se vedijo pogajanja z italijan-
sko vlado ter moremo upati, da bodo pripo-
mogle, da se bo tudi v Rimu utrdilo čim prej
prepričanje, da nalaga naši medsebojni in-
teresi obema strankama dolžnost, da uredimo te
zadeve sporazumno in čim prej v duhu čim
boljših odnošajev. Mi verujemo, da je vsaka po-
litika slaba, ki računa samo s težkočami svojih
sosedov in svojih zagovornikov, ki računa iz-
ključno le z negativnimi dejstvi, ki ne ve, da
je v državnem življenju ustvarjačica politika
samo ona, ki dela pozitivno za zboljšanje raz-
mer naroda in ki to zboljšanje omogočuje z
vsemi mogočimi političnimi in gospodarskimi
sredstvi. Upam, da bodo Italija in naši zastep-
niki v kratkem mogli pričeti zopet pogajanja
tam, kjer so jih prekinili, v Pallanzii, in da bo
to delo v korist, akoravno ne trenutno v za-
dovoljstvo obeh narodov. Italijanska vlada ve,
da smo mi pripravljeni obnoviti ta pogajanja
v vsakem trenutku. V Rimu istotako vedo, da
imamo mi dosti potrpežljiva in da zakasnitev
rešitve tega vprašanja ne bo niti najmanj vpli-
vala na dograditev in utrditev naše narodne
zgradbe, ki smo jo dosegli po tolikih težkočah
v prvi vrsti zaradi naše moči in čilosti. Naši
prijatelji in zavezniki vedo istotako, da nismo
nikdar podcenjevali dela Italije v svetovni
vojni, kakor tudi nihče ne bo oporekal, da
smo mi prvi z koncem leta 1914. ovrgli vo-
jaški ugled Avstro-Ogrske in da smo v prvi
vrsti v družbi s Čehoslovaki in Rumuni poru-
šili njeno vojaško in politično organizacijo.

Izjave, ki so jih v zadnjem času storili zna-
ni in merodajni italijanski državniki, vzbujajo
upravičeno nado, da so tudi v Rimu pričeli gle-
dati povolne na naše odnošaje, kar sem jaz

vedno pričakoval od državne modrosti in pa-
trijotizma Giolittija.

Nasvet Arnavtom.

Naši sosedeji Arnavti, ki bi morali biti naši
prijatelji, kakor smo bili mi vedno napram
njim, so pričeli v poslednjem času zavzemati
napram nam odkrito neprijateljsko stališče
ter sistematično napadati demarkacijsko črto,
ki nas ima deliti, dokler se med nami ne dolo-
čijo stalne meje. Ta napad smo morali mi od-
biti in smo ga tudi odbili. Nadejamo se, da se
ta napad ne bo več ponovil. Ako se bo pa to
vendar zgodilo, bomo prisiljeni podvesti profil
napadalcem še energičnejše odredbe. Verujem
pa, da bodo tudi Arnavti znali gledati razmere
s svojimi očmi in spoznati življenjske interese,
ki leže v prijateljstvu z nami.

Konture Male entente.

Naši zavezniki odnošaji napram Grški so
isti, kot so bili do sedaj. Grški državnik in
prvobornilec v svoji domovini je bil te dni
ranjen od svojih političnih nasprotnikov. Mi
se iz srca radujemo, ker je naš prijatelj Veni-
zolos srečno preстал rano. (Vzklik! Živio.)

Z Rumunijo nas veže iskreno prijateljstvo,
posebno, odkar načeljujeta njeni državni
upravi državnika, kakor sta general Avarescu
in Take Janescu.

Napram ostalim sosedom so naši odnošaji v
redni in iskreno želji, da se čim dalje boljajo.

Naš vojaški položaj v mednarodnem živ-
ljenju nam nalaga dolžnost, da se resneje bri-
gamo za obrambo naše države in naših nara-
dnih interesov. Sedaj ne smemo več prepuščati
drugim velikim silam skrb za vzdrževanje
miru med nami in našimi sosedi; to obvezo
moramo sami prevzeti.

Na tej poti smo mi napravili prvi korak. Z
vlado bratske čehoslovaške republike smo
podpisali dogovor o strogo obrambni zvezi v
duhu in po naredbah sveta Zveze narodov,
ki mu ga bomo v najkrajšem času predložili.
(Burno in dolgotrajno ploskanje.) Kraljeva vla-
da je bila srečna, da je ta pomembni čin mo-
gla izvršiti v polnem soglasju z vlado pred-
sednika Masaryka, starega in prepročnega
prijatelja celokupnega našega naroda. (Burno
ploskanje in živio klici.)

Potrebe notranje konsolidacije.

Naš narodni položaj je v prvi vrsti odvisen
od tega, kako se bomo uredili in učvrstili do-
ma. Zaradi tega vas pozivljamo na soglasno
delo za ustvaritev najpotrebnejših zakonov.
Dajte nam potrebne kredite in ustvarite vo-
lilni zakon, kako bi v najkrajšem času svo-
bodno državljane naše mile domovine mogli
privedi do volilne skrinje! Svesti si svojih
pravic in dolžnosti, naj odločijo o svoji novi
uređitvi ter o osebah, katerim bo poverjena
odgovornost njihove prave uvedbe in življenja.
(Dolgotrajno ploskanje in živio klici.)

Bogata Jugoslavija.

3. sept. »Berliner Tagblatt« prinaša v uvod-
nem članku dopis svojega balkanskega poroče-
valca Teodorja Berkesa iz Beograda. V članku
se izerpno in objektivno popisuje finančno
stanje Jugoslavije, ki se smatra za zelo ugodno,
ker je letošnja žetev vredna 30 milijonov di-
narjev, dočim kroži samo 3 milijarde papirna-
te denarja ter znaša celokupni državni dolg
komaj 4 milijarde. Dopis končuje z besedami:
Naravno bogastvo Jugoslavije je preveliko,
da ne bi moglo vzdržati vseh sunkov desor-
ganizacije, ki je nastala po vojni in vzhodnega
laissez faire-laissez aller. Se vedno je bila
boljša slaba letina za bolno denarnico, nego
pa papirni čudeži, s katerimi krmi zapadna
financa svojo kobilo do smrti.

Vtis vladine deklaracije v parlamentu.

BELGRAD, 7. (Zakasnelo.) Pred jako do-
bro posejanim narodnim predstavništvom in
ob nabito polnih galerijah je ministrski pre-
sednik dr. Vesnit prečital vladno deklaracijo,
ki je bila mestoma sprejeta z viharim odo-
bravanjem. Ko se je spominjal vprašanja iz-
vedbe agrarne reforme, se je opazalo med za-
stopniki veleposelstev precejšnje razburjenje.
V medključih sta se posebno odlikovala bivši
hrvaški ban baron Mihaljević in bosanski mo-
slim veleposelnik Mehmed Spahović. Pasus gle-
de rusko-poljske vojne je izzval v vsej zbor-
nici splošno odobravanje, dočim je bila točka,
ki govori o dobrih namerah italijanskega mi-
nistrskega predsednika Giolittija sprejeta z
viharimi ugovori. Ko je dr. Vesnit govoril o
politični napram Albaniji in o zadnjem arnavt-
skem vpadu na jugoslovensko ozemlje, je bilo
iz vrst poslancev slišati vzklike: »Za vpadom
Arnavtov se skriva Italija! Naj odkrije vlada
vse skrivnosti, katere so razkrile sedaj naše
četel! Dober utis je napravil pasus o obrambni
zvezi med Jugoslavijo in Čehoslovaško, ki je
bila sklenjena popolnoma v duhu predvojnega
Masaryka. Poslanci so pri čitanju imena Ma-
saryka viharno ploskali. Istotako pri oni točki
deklaracije, ki naglašuje, da se jugoslovenska
država ne sme nanašati samo na velike en-
tente vlasti, ampak predvsem sama nase.
V splošnem je napravila deklaracija drja. Ves-
nit veliko boljši vtis nego prvo, ker se v vseh
važnejših vprašanjih veliko jasneje in odloč-
neje izražala.

Dr. Korošec oboli.

BELGRAD, 6. Ker je minister za promet
dr. Korošec bolan, je podpisal ukaz za ime-
novanje njegovega namestnika. Za njegovega
zastopnika je imenovan minister za javna dela
Joca Jovanović. Minister dr. Korošec odide v
Slovenijo na zdravljenje.

— Bolezni dr. Korošca je lahka malarija.
Dr. Korošec ostane za enkrat v Mariboru.

Jugoslovenska vlada proti nadaljnim D'Annunzijadam.

ZAGREB, 6. »Narodno Delo« poroča iz
Beograda: V tukajšnji diplomatski krogih
smatrajo, da se bodo vršila direktna pogaja-

nja med Italijo in Jugoslavijo, tudi iz tega razloga, ker bi Italija hotela, da onemogoči ta pogajanja, preden ne bi D'Annunzio izvedel kak »nov fakt«. Italija je že izjavila, da je pripravljena začeti direktna pogajanja. Jugoslovanska vlada bo zelo energično nastopila proti vsakemu pustolovskemu poizkusu D'Annunzia, ako bi hotel na svojo roko reševati reško vprašanje. Tekom teh dni bo jugoslovanska vlada naznanila zavzemnik, da bo vsak tak D'Annunzijevo poizkus smatrala za izzivanje in da bo proti vsaki njegovi pustolovski, ki bi bila na škodo jugoslovanskim interesom stala najenergičnejše korake.

Jugoslovanske čete napredujejo proti nohranosti Albanije

BELGRAD, 8. Jugoslovanske čete so začele zopet napredovati v okraju Kastrati. Albanci se umikajo a prebivalstvo beži. Razburjenje je veliko. — Jugoslovanci delajo na Tarabochi, ki se nahajala prej na desnem bregu reke Bojane. Železnica jim bo služila za prevažanje novega vojnega materiala. Vse jugoslovanske posadke na desni strani reke Bojane so bile pomnožene, a iz Bara prihajajo nove čete, ki gredo na Tarabochi. Jugoslovanci ne skrivajo več, da imajo namen zasesti Skader v najkrajšem času.

Glasom brzojav, ki so jih dobili belgrajski listi se nadaljuje napredovanje jugoslovanskih čet v notranjost Albanije. Prekoračivši Crni Drim, so se čete napotile čez Dulcino proti gornjemu toku reke Mače.

Listi pozivajo odločno vlado, naj ukrene energične korake v smislu, da se reši albansko vprašanje v povolnem smislu za jugoslovanske koristi.

Jugoslovansko napredovanje se vrši hkratu s treh strani: v okraju Kastrati, pri Debru in proti Elbasanu. V tem kraju se nahajajo jugoslovanske čete le 5 ur hoda od mesta. Zdi se, da imajo jugoslovanske čete namen zasesti celo severno polovico Albanije.

Balkansku zvezo

BUKAREŠT, 6. Rumunski tiskovni urad javlja: Po vestih iz Belgrada, pripravi začetkom meseca septembra v Bukarešti regent Aleksander, ki ga bo spremljal ministrski predsednik dr. Milenko Vesnić. Regent bo gost rumunjskega kralja. Grški ministrski predsednik Venizelos je odpoval v Marsilje v domovino in se napoti istočasno v Bukarešto, da ustvari definitivno podlago za rumunsko-jugoslovansko-grško zvezo. Češkoslovanska republika je že vnaprej priglasila svoj pristop tej zvezi. Pristop Bolgarske k tej zvezi je odvisen še od pogajanj in sporazuma med Venizelosom in Stambulskim.

DUNAJ, 6. »Wiener Journal« prinaša vest iz Bukarešte, glasom katere izjavljajo politični krogi kljub dementijem, da bo rumunski kralj Ferdinand poteval v kratkem v Belgrad. Njegovo potovanje je v zvezi z ustvaritvijo balkanske zveze.

SOFIJA, 6. Sredi meseca decembra se bo vršila v Bukarešti bolgarsko-rumunjska konferenca, ki je v zvezi z nameravanim snovanjem balkanske zveze. Na tej konferenci naj bi si Bolgarska ogledala pot.

Sporazum med Jugoslavijo in Italijo glede razdelitve bivšega avstro-ogrske mornarice

PARIZ, 8. V popoldnevi sporazuma, ki se je dogel v Spa o razdelitvi bivše avstro-ogrske trgovinske mornarice sta sklenila posl. Bertolini in g. Trumbić, pooblaščenca od svojih vlad, ter podpisala večeraj dogovor o razdelitvi trgovinske mornarice bivše Avstrije med Italijo in Jugoslavijo na podlagi narodnosti društev, tvrdki in zasebnikov, ki so lastniki ladij. Z isto pogodbo je bilo urejeno tudi vprašanje parniške najemnine za medzavestniško dobo.

Z rusko-poljskega bojišča

Nova vojna med Poljsko in Litvo

Rusko poročilo

CURIH, 7. Nekaj radiobrzojav iz Moskve vsebuje sledeče poročilo ruskega glavnega štaba: Južno od Bjelosteka se vršijo bitke s premenljivim uspehom. Pri Hrubesovu so naše čete odbile poljski napad in zalele 200 mož. V predelu Rogotino so naši oddelki prebili sovražnikovo fronto ter so zavzeli Boškovo. Zajeli so nekoliko vojakov in 4 tope. — Na ruski fronti pri Perejaslavu so naše čete odbile sovražnika, ki je bil začel ofenzivo. Imel je velike izgube. Pokvarili smo mu tri tanke, od katerih sta padla dva v naše roke.

Poljsko poročilo

VARSAVA, 7. Poročilo poljskega glavnega štaba z dne 6. t. m. pravi: Naši oddelki odbijajo dalje z uspehom napade litovskih čet. Ena litovska četa na izvidnici, sestavljena od 2 častnikov in 200 mož s 6 strojnimi, je bila ujeta. Vselejše operacije so imele za posledico zasledbo Hrubesova, ki ga je sovražnik srdito branil. V predelu Teszovice so dobile naše čete pomoč ter so napredovale in zavzele nekoliko krajev. V Galiciji je sovražnik, ki je dobil novo pomoč, ponavljal napade proti našim položajem z vidnim namenom, da bi nas zapodil od Buga in Gnila Lipe.

Rusko-finska pogajanja se niso razdrla

RIM, 8. Finsko odposlanstvo v Rimu je pooblastilo agencijo »Stefani«, naj zanika vest o epustitvi rusko-finske pogajanja. Pogajanja so se le prekinila za nekoliko dni, nakar se bodo zopet nadaljevala.

Rusko-poljska pogajanja v Rigi odložena

DUNAJ, 8. Glasom poslednjih vest, ki so prispale iz Varšave je brzjavil Čičerin, da se sovjetska vlada ne more strinjati s pogoji, ki jih namerava predlagati poljsko odposlanstvo pri obnovitvi pogajanj v Rigi. Radi tega se bo tačetek novih pogajanj precej zakasnil.

Prof Wundt umrl

LIPSKO, 1. Danes je umrl v 89. letu slavnega nemški filozof in psiholog profesor Wilhelm Wundt.

Mobilizacija

Po »Gor. Straži« posnemamo:

»Goriška Straža« je od svojega postanka naprej vztrajno poučevala svoje čitatelje o pravicah, ki jim jih nudi zakon za vojno odškodnino, toda nikoli ni pri tem pozabila svariti ljudi, da bodo njih opravljene zahteve teptane, ako se ne organizirajo. S ponosom zre lahko »Straža« danes na svoj moralni uspeh, svesta si, da se je vsled njegove prizadevanja naše ljudstvo zdramilo, zavledlo se svoje mizerije, spoznalo svoje pravice ter hoče zanj v boj. Zato nam je neovrgljiv dokaz dejstvo, da računamo lahko na podlagi došlih prijav že sedaj z večino člani, ki se bodo organizirali v društvu po vojni oškodovanih lastnikov.

V strahu in grozi je zrla naše ljudstvo v bodočnost in že so šibkejši značaji klonili glave, udajali se apatiji in šli obupu nasproti. Toda tudi tem malodušnim se mora vrniti sila samozvesti in njih duša se mora navtičiti duha žive vere, da bo Goriška zopet vzcvetela.

Mi imamo pravico do obstanka! Teža nam ne more nihče odrekati. K naši svobodi spada pat udi gospodarski procvit, kajti ta nam daje jamstvo, da se naši značaji ne bodo ubijali v gospodarski odvisnosti in bi se s tem ustvarjala Ahilejeva peta na našem narodnem telesu. Zato si tudi na gospodarskem polju ne pustimo do živega.

Zakon o vojni odškodnini ne sme ostati kos papirja! Vojna odškodnina mora biti popolna in ne pesek v oči, niti obliž na usta, tudi ne sme biti privilegij, ki štiti samo nekatere izvoljene.

Mi povemo gospodom že danes, da bomo terjali račun za svo kamoro, ki se vrši pri popravljanju hiš in posvetili bomo v marsikateri skriven kotiček, kjer se skriva gnjiloba gotove klike, ki nje ljudstvu kri. Vampirji bodo morali na dan, iz njih skrvliti jih bomo privlekli, da jih razkrinkamo.

Našemu ljudstvu dajte to, kar ste mu z vojno vzeli, to bodi naš bojni klic. Nismo več raztreseni. Zahteva enega vojnega oškodovanca, je zahteva cele dežele, krivica, ki se zgodi enemu vojnemu oškodovanču, se zgodi celi deželi. Mi smo mobilizirali in naša armada šteje tisoče. Naše orožje je močnejše, kakor bajoneti in kanoni. Z nami je krepka in nedoljiva volja našega ljudstva, ki je tako silna, da je ne more uničiti niti železo topov, niti konjica bajonetov. Nepremagljiva stoji ta sila drugemu orožju v zasmeh.

V naš tabor vi vsi, ki trpite, v našo sredo tlačani, ki ste šibki, da postanete med nami močni, v naš tabor vsi, krepki, da ob našem boku posrečite v boj za naše pravice.

Goriška bo dvignila svoj glas, da se jo za vojno škodo in trpljenje odškoduje, in kdo bi se ne pridružil temu glasu?

Mi proglamo danes mobilizacijo vseh, ki so bili po vojni oškodovani in niso še prejeli odškodnine. Vsaka vas naj si določi svojega zaupnika, ki naj na naslo »Goriška Straža« naznani na dopisnici, koliko članov se je oglašilo za pristop k društvu. Tisoči smo že zbrali, toda mnogo tisoč jih še manka in tem veljaj naš poziv.

Zaupnikom po deželi bodo v kratkem podana nadaljna navodila.

Domače vesti

Smrtna kosa. Dne 29. avgusta je umrl v Močenicah umirovljeni župnik, gospod Anton Puž. P. v. m.

Plače učitelstva v zasadenem ozemlju. Od učiteljske strani smo prejeli: Plače učitelstva v zasadenem ozemlju so odmerjene po takozvanem Bereninijem načrtu. Ta načrt ni le z ozirom na sedanje razmere neprimeren, ampak je že v svojem temeljnem sestavu tak, da ga vlada, ki je dolžna skrbeti za učitelstvo, mora, nujno popraviti, ker je krivičen, zlasti za starejše učitelstvo. Pred vsem je ta načrt krivičen v tem, da ne predvideva učitelstvu po njegovem 28. službenem letu, do nadaljnjega 35. odnosno celo 40. službenega leta, prav nikakega povzika za njegovo itak že skromno odmerjeno plačo. Posledica temu je, da živi mlajše učitelstvo, z malo razliko, skoro enake plače, kakor v službi očevalo učitelstvo. Povdarjamo, da ne zavidamo mlajšemu učitelstvu te plače; saj je splošno znano, da me doseza niti one navadnega delavca. Nadalje nosi ta načrt na sebi še večjo in v nebo kričečo krivico, ker se odmera plač božira na število prebivalstva po krajih do 5.000 in od 5 do 200.000, kakor bi bile življenske razmere in življenske potrebe iste in cenješe. Želimo in apeliramo na Zvezo slovenskega učitelstva v zasadenem ozemlju, da napravi pri vladi nemudoma potrebne korake, da se ti nedostatki v najkrajšem času odpravijo z novim zakonom! Začasno pa naj se prizadetemu starejšemu učitelstvu odpomere z izdatnejšo draginjsko doklado. (Op. ured.: Mi podpisujemo v vsem obsegu gorenjo pritožbo našega učitelstva, ki mora biti brezpogojno plačano na tak način, da se bo zamoglo, brez pehanja za vsak kosček kruha, posvečati z vsemi močmi vzgoji ljudstva. Klic po izboljšanju plač ni le stvar učiteljev, ampak naroda in države. Ta bi morala vzgojiti svoje državljane primeren plačati in odškodovati za ves trud, da bodo lahko živeli človeško življenje. Mi bomo te zahteve podpirali z vso odločnostjo in ne bomo mirovali, dokler jim ne bo popolnoma ustreženo!)

Kralj. delegacija opozarja sl. občinstvo, da vsaka oseba, ki hoče potovati v kraljestvo SHS, oziroma hoče vidovati svoj kotni list, mora ostaviti pri kr. delegaciji svojo fotografijo.

Poročil se je dne 1. sept. v Sovodnji pri Gorici g. Ivo Vadrnjak, nadučitelj na Premu, z gospo Anico Tomšič, učiteljico na Premu. Bilo srečno!

Izseljeniški vlak odide po možnosti dne 15. sept. t. l. v Jugoslavijo. Prijave se zaključijo že prihodnje dni. Kdor se misli poslužiti tega vlaka, naj predloži čimprej vsaj uradno potrdilo o službovanju na tem ozemlju, kar brez tega se ne more vzeti v poštev. Vse prijave naj se pošlje na Antona Podbršček, ul. Torre bianca 39. I.

Sladkor rčičkast po L 13 za izdelovanje pečijota je na razpolago pri Tržaški kmetijski družbi. Kdor ga hoče, naj takoj plača.

Fran Piano, iz Senožec je odšel od tam proti Storijskim in — se ni vrnil več. Pogrešan je 50 let, je srednje velikosti, brez brk. Obledelo je imel na sebi temno-sivo. Iste barve je bil klobuk. Črevlji črni. Kdor bi kaj vedel o njem, naj blagovoli — proti povračilu stroškov — sporočiti rodbini Piano v Senožecah.

Superfosfat je pri današnjem pomikanju hlevskega gnoja zemlji neobhodno potreben. Se je čas ga naročiti. Superfosfat razdeljujejo tudi sledeče kmetijske družbe: v Vipavi, v Dobravljah in v Podgrajah pri Ilirski Bistrici ter v Bernu pri Pazinu.

Slovenska dijaška zadruga v Brnu, stanovska organizacija za lajšanje bode našega dijaštva v tujini, se obrača na vse rodoljube s prošnjo, da jo po možnosti podpirajo z malimi zneski potom nabiralnih pol, ki so izdane njenim članom, ali pa s kako vsoto na naslov »Edinosti«.

Smrtna nesreča z motornim kolesom

Snoči se je peljal po barkovljanski cesti 28-letni Gašper Fridolin, inženirski poročnik češkoslovanske vojske, z motornim kolesom. V stranskem vozičku je sedela njegova zaročenka Rozalija Gasbider. Blizu Barkovljev je zadelo poročnikovo kolo ob neki poštni voz, ki je vozil v nasprotni smeri. Sunek je bil tako močan, da je zabrusilo častnika in njegovo zaročenko oba ob tla. Pri padcu si je Fridolin prebil črepično ter so ga morali prepeljati v bolnico v zelo nevarnem stanju. Čez nekoliko hipov je nesrečni častnik umrl, kakor je bilo pričakovati z ozirom na njegove hude poškodbe. — Njegova zaročenka je bila lahko ranjena na čelo, toda tudi ona je morala v bolnico.

Dopisi

Iz Postojne. Ob priliki zadnjega koncerta tukašnje Čitalnice je nekdo začutil potrebo obegniti se v »Edinosti« ob nje odbor. »Mož z mladimi nazori«, če je hotel »delati sloga« in priti »na merodajna mesta«, je imel za to priložnost na obnem zboru, kajti tedaj je sedanjí odbor prevzel mesta nerad in le zato, ker so se drugi branili. Da nismo uverjeni, da je dopisnik, ki se še le po obnem zboru začutil »zrelst«, osamljen, bi seveda takoj sami sklicali izredni občni zbor; tako pa prepuščamo to našim čim. — Dopisnik se skrbno izogiblje imena »Čitalnica«, češ, ta itak ne dela; zato bodi povedano, da je bil prvi namen sedanjega odbora, dovesti Čitalnico k prvotnemu namenu Čitalnic: biti matica kulturnega delovanja vsega naroda b ez razlike stanov, slojev in političnega naziranja. Prvi korak k temu je bila zopetna otvoritev in dopolnitev Ljudske knjižnice.

Drugi vseh je odbor dosegel s tem, da se je število članov več nego podvojilo in s tem doseglo velikost, kakoršnje nikdar v 50 letih društvenega obstanka. Februarja se je priredil članom in njihovim družinam posebno dobro oblik ni družabni večer, nato dvakrat gledališka predstava, obiskana, kakor nikdar nobena boljše. Sedaj je Čitalnica morda koncert, ki je vspel nad vse dobro ne le v nastopu sodelovalcev, marveč tudi v številu navzočih. Pri vseh prireditvah so v pretežni večini sodelovali člani Čitalnice. Prireditve se je vdeleževala široka masa naroda, kar je znak, da Čitalnica ne pozna več nekdanjih razlik. Za vse tako delo in vspehe v tako kratkem času je odbor imel pač dovolj truda in težav, zlasti, ako se vpoštevajo sedanje razmere. Podrobnosti ne snadajo v javnost; omenjamo pa, da je bila vsaka prireditev v nevarnosti prepovedi in je moral odbor dajati razne garancije in popustljivosti, ker ne bi bil drugače ničesar dosegel. Tudi v zadnjem slučaju je vse tako storil, ker ni mogel in ne hotel prevzeti odgovornosti, da bi doseženo delovanje prenehalo. — V očigled vsemu temu zmerja omenjeni dopisnik odbornike z »gospodi s starimi nazori«, »starejšega kova«, ki ne dopuščajo mladini svobodne roke in glasu pri »trudajo nih« sejah. Naša mladina je dopisniku že sama dala krepak odgovor s tem, da je vkljub njegovemu intriganstvu in hujskanju še v zadnjem trenutku pred prireditvijo vendar vztrajala in častno sodelovala

na koncertu. Konec na desodi tega dopisnika i »mladina« tedaj, ko drne, kako neznačajno vlogo igra. Za strganje te krinke pride prilika kmalu. Občni zbor pa tisti, ki ima soditi delo odbora, naj bo vsega sodnik! Odbor »Narodne Čitalnice«.

MALI OGLASI

se računajo po 20 stotink beseda. — Najmanjša pristojbina L 2.—. Debele črke 40 stotink beseda Najmanjša pristojbina L 4.—. Kdor išče službo plača polovično ceno.

DEKLICA za lahka hišna opravila se sprejme pri boljši družini v ulici Giulia štev. 32, desne stopnjice, IV. nadstropja.

SODE oljeve, petrolejeve, kupujem vsako množino. Kuret, Settefontane 1. 213

SOBICA s posteljo se odda v ulici Istria 331, Zgornja Čarbola, Ospizio Marino, Križmančič (223)

DOBRO HRANO dobi poštena oseba v ulici Istituto št. 18/III. (224)

PRODA se lepa enonadstropna hiša z vrtom in hlevom, na križišču tržaške in gorške ceste, pripravna za letovišče ali obrtnjo. Pojasnila daje Filip Kautič ml., Razdrto. — Istotam se dobi pojasnilo za prodajo vrtilne mlatilnice s slamozeznikom (E. S. S.) ter dobro ohranjene kočije (Landauer). (218)

PRODA SE V IDRIJI lepa hiša s fotografskim ateljejem, na lepem in prometnem kraju. Eksistenca zagotovljena. Ponudbe na naslov Josip Pelikan, Celje, Jugoslavija. (219)

ABSOLVENTINJA trgovskega tečaja na liceu v Ljubljani išče službe v pisarni večje trgovine. Naslov pri upravištvu. (220)

DOBRO izvežbanega urarskega pomočnika išče Josip Uršič, urar v Kobaridu. Plača po dogovoru. (221)

MOTORNKOLO »James« 4½/5 HP v najboljšem stanju in funkciji se prodaja po ugodni ceni. Vprašati: V. Znidarski, Prestranek. (222)

REDKA PRILIKA! Lepo obdelano posestvo na Gorenjskem, v bližini Kamnika na ravni, pol ure od železniške postaje, se vsled rodbinskih razmer takoj prodaja. — Posestvo obsega ca 40 oraloj (nad 15 oraloj zaraščene gozda, ostalo njive in travniki), poleg tega 2 prlični hiši z gospodarskimi poslopji. Cena L 120.000. Podrobnosti se izve v hotelu Gržina, št. Peter na Krasu. (216)

TRGOVINI POZOR! Par vagonov kranjske končene posode najfinjšega izdelka imam pripravljenih za export. Trgovci, ki reflektirajo najmanj na 1 vagon, naj blagovolijo javiti V. Peternel-u, hotel Gržina, št. Peter na Krasu. (217)

PIANINO glasovir kupim. Mirodinica Zigon, Trst, ulica XXX. Ottobre 8. 184

Usnjene čevlje za zimo

lične in trpežne, za vsak stan in starost, od najprostjše do najfinejše vrste, iz samo dobrega usnja brez vsake druge primesi Izdeluje

Čevliarska zadruga v Mirnu pri Gorici.

Sprejmajo se naročila na drobno in debelo. Ceniki se pošiljajo na pismeno zahtevo.

Čevlje prodaja na drobno

V GORICI lastna prodajalna v hiši Centralne posojilnice Corso Verdi štev. 32.

V TRSTU lastna prodajalna Via Rettori štev. 1.

V VIPAVI trgovina A. Beltram.

ZAHVALA.

Globoko ginjeni po izrednih dokazih prijateljstva in sočutstva ob priliki nenadne izgube našega nadvse ljubljenega soproga, očeta oz. brata

Antona Hrovatin

izrekamo vsem onim, ki so spremili pokojnika k večnemu počitku ali nam na katerikoli način izkazali sočutje v urah žalosti, osobito častiti duhovščini in pevcem za zapete žalostinke svojo najsrčnejšo zahvalo.

VIPAVA, 2. septembra 1920.

Žaluloča družina Hrovatin.

(142)